

UNA PROPOSTA DE MILLORA DE L'APRENTATGE DE LA COMPTABILITAT EN EL GRAU D'ADE

Marissa Baraldés Capdevila
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales
Departament d'Empresa
marissa.baraldes@udg.edu

Helena Benito Mundet
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales
Departament d'Empresa
helena.benito@udg.edu

Pilar Morera Basuldo
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales
Departament d'Empresa
pilar.morera@udg.edu

Pilar Vergés Fontàs
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales
Departament d'Empresa
pilar.verges@udg.edu

Objectius

En aquesta comunicació presentem una proposta de millora de l'aprenentatge basat en un projecte vertical el qual s'aplicarà a totes les assignatures de Comptabilitat a partir del curs 2010/2011 de l'estudi de Grau d'Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Girona. Amb aquest projecte es pretén solventar alguns problemes que es plantegen actualment en la docència universitària, en el rol del professor i en el de l'estudiant.

El problema fonamental que tenim a les aules de les facultats d'economia i empresa és l'alt nombre de suspesos en les assignatures de comptabilitat, la poca implicació de l'estudiant en la matèria, i el fet que el seu objectiu principal sigui aprovar amb total independència d'aprendre o no la matèria.

S'està formant una tipologia d'estudiants absolutament passius, sense sentit crític i d'anàlisi respecte la ciència perquè se'ls proporciona molta informació i se'ls exigeix que al cap d'un temps ens demostrin que ens havien escoltat mitjançant l'examen final.

Però estem en un context nou, en el qual hem deixat enrere la societat de la revolució industrial i hem entrat en la societat del coneixement, i estem immersos, encara ara, en aquesta "revolució informacional". Abans, l'únic que tenia la informació sobre la matèria era el professor, i actualment tots sabem que la quantitat d'informació és tan gran que difícilment es pot absorbir.

La figura del professor com a persona que té la màxima informació de la matèria deixa de ser certa i, per tant, el rol de transmissor exclusiu d'aquest coneixement dels segles XIX i XX ara ja no és vàlid. Si insistim en mantenir aquesta figura, estem limitant l'estudiant que, per norma general, vol treballar poc i aprovar fàcilment. L'alumne desenvolupa el rol d'espectador, no té en compte les dades que poden completar o contradir aquesta informació perquè només treballa el

coneixement transmès. El resultat d'aquesta pràctica és que fomentem un tipus d'estudiant sense sentit crític, sense capacitat d'anàlisi crítica dels continguts.

Per altra banda la figura de l'estudiant actual és totalment diferent a la del segle XX, ja que han nascut amb un ordinador sota el braç i en un context cultural molt diferent, on no existeix la cultura de l'esforç, amb unes escales de valors molt diferents, que provenen d'un ensenyament molt estandarditzat en el sentit que el professor imparteix el coneixement que ells han de repetir i que difícilment és motivador.

Desenvolupament

A partir del dos problemes exposats a l'apartat anterior: la figura del professor com a posseïdor d'un saber hermètic i únic transmissor, i la de l'estudiant com a espectador i memoritzador del coneixement transmès pel primer, ens plantejem si podem i com trencar aquesta inèrcia repetitiva.

Des del curs 2003/2004, degut a l'alt nombre de suspesos, vàrem començar a reflexionar sobre aquesta problemàtica i a plantejar-nos com podríem desvetllar l'interès dels estudiants per la matèria i que assimilessin el coneixement impartit. Després d'aplicar diferents mètodes sobre la pròpia construcció del coneixement per part de l'estudiantat en varis anys successius i de comparar els resultats amb altres grups que no varen aplicar aquestes metodologies, vàrem comprovar que en els primers els resultats eren molt positius: el nivell de fracàs s'ha reduït considerablement, així hem passat d'un 72% de no presentats a un 26%, i d'un 45% de suspesos a un 22,4% en el curs 2008/2009, respectivament.

En constatar els bons resultats obtinguts arribem a les conclusions següents:

1. Cal aprofitar el canvi en els plans d'estudis per reflexionar sobre la implantació d'una nova metodologia d'aprenentatge.
2. Podria ser molt interessant escoltar els estudiants, que fossin els principals agents del coneixement impartit a classe, perquè els estudiants són diferents i el sistema tradicional no és útil en el món en què vivim. Quan els estudiants arribin al mercat laboral se'ls exigirà saber accedir a la informació, i saber escollir i gestionar la més rellevant en cada moment per poder aplicar-la en una situació concreta.
3. L'objectiu del procés de convergència del sistema universitari en el que estan implicats 46 països europeus, a més d'adoptar un sistema comú, és aconseguir modernitzar la universitat, és a dir, introduir els canvis necessaris perquè els estudiants aprenguin més i millor. Per aixòensem que és el millor moment per implementar aquesta nova metodologia d'aprenentatge.

Però en el plantejament d'aquestes reflexions no tot és positiu. Han aparegut el següents problemes que haurem d'anar solucionant:

1. Les reticències del professorat
2. La reticència dels estudiants
3. Excessiva rigidesa estructural del sistema universitari
4. Altres com la massificació de les aules, la seva capacitat, el mobiliari, etc.

Avaluació

El projecte que plantejem es basa principalment en dos aspectes: l'aplicació d'una nova metodologia d'aprenentatge, i l'elaboració per part dels estudiants d'un projecte que s'iniciarà en el segon curs de la titulació, amb l'assignatura d'Introducció a la comptabilitat, i finalitzarà en el quart curs amb l'assignatura de Comptabilitat de costos.

La metodologia que farem servir és la de l'aprenentatge basat en projectes, la qual s'està utilitzant amb èxit en les universitats de McMaster (Canadà), Maastricht (Països Baixos), Aalborg (Dinamarca) i TEC Monterrey (Mèxic), entre altres, que constitueix un model en el qual els

estudiants planifiquen, implementen i avaluen projectes que tenen aplicació en el món real, més enllà de l'aula de classe.

Els principals beneficis que s'esperen obtenir amb l'aplicació d'aquesta metodologia serien (Northwest Regional Educational Laboratory, 2002):

- Preparar als estudiants per al lloc de treball
- Augmentar la seva motivació
- Connectar l'aprenentatge entre la universitat i la realitat professional
- Donar oportunitats de col·laboració per construir coneixement
- Augmentar les habilitats socials i de comunicació
- Incrementar les habilitats per solucionar problemes
- Permetre als estudiants realitzar i veure les connexions existents entre les diferents disciplines
- Augmentar l'autoestima
- Possibilitar una forma pràctica del món real per aprendre a utilitzar la tecnologia

De forma conjunta el que ens hem plantejat és: què necessita saber realment un estudiant per poder desenvolupar les tasques del seu lloc de treball?

Sota la guia del professor, els estudiants hauran de prendre les regnes del seu propi aprenentatge. Per això durant el primer curs se'ls lliuraran uns comptes anuals d'una empresa en situació de concurs de creditors i se'ls demanarà que facin un informe sobre les possibles solucions.

Partint del fet que els estudiants que inicien l'estudi d'ADE no tenen coneixements comptables, per introduir-los en la matèria se'ls demanarà el següent treball: crear una empresa i anar desenvolupant la seva activitat amb tota la complexitat comptable que comporta, paral·lelament a l'adquisició de coneixements segons el temari establert. D'aquesta forma el professor irà plantejant les preguntes que els ajudin a qüestionar-se i trobar ells mateixos el camí per desenvolupar el projecte, que haurà de finalitzar en el quart curs. Aquestes qüestions representen els desafiaments que es trobaran en la pràctica professional, i que els han de motivar per avançar en el seu propi coneixement.

Durant l'assignatura d'Introducció a la comptabilitat hauran d'assimilar els coneixements comptables bàsics, ser capaços de portar una comptabilitat amb les operacions bàsiques, i entendre com i perquè es realitzen els comptes anuals amb el coneixement teòric implícit que això comporta. En l'assignatura de Comptabilitat financera, s'estudiarà la normativa comptable actual, i hauran de normalitzar la comptabilitat de l'empresa que varen crear en el curs anterior, i ser capaços d'entendre els comptes anuals que se'ls varen lliurar a començament de curs.

Posteriorment, amb l'assignatura d'Anàlisi d'estats financers, aprendran aquesta matèria a partir de l'anàlisi de la seva pròpia empresa creada, finalitzant el curs amb l'anàlisi patrimonial, econòmic i financer dels comptes anuals de l'empresa en concurs de creditors. A partir d'ara podran començar a treballar en l'informe final.

Finalment, en l'assignatura de Comptabilitat de costos, a partir de les premisses donades pel professorat, realitzaran l'estudi de costos pertinent, i podran emetre l'informe final.

Una vegada acabat el projecte, cada grup de treball haurà de presentar l'informe oralment i davant dels seus companys i a un comitè avaluador format pel professorat de les assignatures implicades en el projecte, que podran formular preguntes de com s'ha obtingut la solució o solucions proposades. S'avaluarà el contingut de l'informe, la presentació i exposició, el llenguatge tècnic utilitzat, la capacitat de sintetitzar el tema, de presentar unes conclusions clares i precises, la capacitat per mantenir l'interès del públic i de generar debat.

Per poder desenvolupar aquest projecte és molt important la formació d'un equip de professorat que serà l'encarregat de proposar la programació integral de tot el mòdul. És indispensable que tots els que hi participen estiguin implicats en tot el procés, i que hi hagi una estreta col·laboració entre tots, ja que les assignatures són dependents i no es poden considerar com assignatures aïllades, sinó com a components d'un únic bloc. L'equip haurà de compartir els objectius i els recursos disponibles, doncs hi haurà algunes classes que s'hauran d'impartir amb més d'un

professor i això només es pot aconseguir amb èxit si hi ha una veritable compenetració i coordinació.

Conclusions

En espera dels resultats que obtinguem amb aquesta metodologia en l'estudi del grau d'ADE, el qual s'iniciarà el pròxim curs 2010/2011, podem exposar les següents conclusions preliminars:

1. El projecte que presentem està basat en l'aprenentatge de l'estudiant a través de la combinació del curs tradicional amb el desenvolupament d'un projecte vertical. Aquest procés reforçarà les relacions entre la teoria acadèmica i la pràctica professional.
2. Els estudiants aprendran a resoldre problemes reals i a combinar els coneixements dels diferents camps acadèmics a la realització del projecte.
3. L'aplicació d'aquesta metodologia obliga el professorat a l'actualització constant dels seus coneixements, donat que deixa de ser la de l'únic posseïdor del coneixement per passar a ser guia - tutor i facilitador de l'aprenentatge.
4. Afavoreix la creativitat i la innovació, donat que les solucions al projecte no estan escrites en els manuals.
5. Amb l'experiència de treballar en un projecte durant tota la carrera, els estudiants aprenen a estructurar el seu treball des del començament fins a la determinació de les possibles solucions i conclusions.
6. S'aprèn a treballar i exposar el projecte i els seus resultats en un temps determinat, elaborant un informe o article científic del treball realitzat.
7. S'ensenya a l'estudiant a comunicar les seves idees, experiències i valors als seus companys, mitjançant el debat entre ells.
8. Pensem que l'equip que desenvolupi el projecte serà un grup d'estudi molt eficient, perquè es comunicaran les idees entre els seus membres, i entre els diferents grups, i perquè quan un estudiant comparteix el que sap amb els companys, reforça el seu coneixement.
9. Amb aquest aprenentatge actiu l'estudiant participa de manera dinàmica en la construcció del seu propi coneixement, potenciant les competències informacionals bàsiques amb la utilització de les noves tecnologies.
10. Les classes es converteixen en un lloc de creixement, tan intel·lectual com humà, fomentant el treball en equip i el treball autònom, la capacitat d'analitzar, sintetitzar i planificar, i la presentació en públic.
11. Com a conclusió final, amb aquests canvis esperem aconseguir la millora del rendiment acadèmic, la reducció del fracàs escolar i, principalment, la millora de la qualitat de l'ensenyament que impartim a la facultat.

Bibliografia

Araújo, U. F. y G. Sastre (2008), coordinadores, El aprendizaje basado en problemas. Una nueva perspectiva de la enseñanza en la universidad, Editorial Gedisa, Barcelona.

Escribana, A. y A. del Valle (2008), coordinadores, El aprendizaje basado en problemas. Una propuesta metodológica, Nancea, Madrid.

Fabra, M.LL. y M. Doménech (2000), Hablar y escuchar, Editorial Paidós Ibérica S.A., Barcelona.

Flecha, R. y J. M. Rotger (2003-2004), "Innovación, democratización y mejora de la docencia universitaria en el marco de la sociedad de la información", Contextos educativos, 6-7: 159-166, Universidad de Barcelona.

Mouse, J. H. C.; P. A. J. Bouhuijs y H. G. Schmidt (2008), Introduction to Problem-based Learning : A student guide, Wolters-Noordhoff

Project-Based Instruction: Creating Excitement for Learning (2002), Northwest Regional Educational Laboratory (<http://www.nwrel.org>)